

ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ МЕТОДІВ В ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Я. М. Коваленко, студентка групи ДІД-31, напрям підготовки
«Документознавство та інформаційна діяльність»

Л. М. Колєчкіна, д.ф.-м.н., професор кафедри документо-
знавства та інформаційної діяльності в економічних
системах – науковий керівник

Вищий навчальний заклад Укоопспілки «Полтавський універ-
ситет економіки і торгівлі»

В умовах розвитку ринкової економіки значно зросла роль аналітичної роботи щодо обґрунтування, прийняття та контролю за виконанням управлінських рішень. Прийняття рішень є найважливішою функцією управління, успішне здійснення якої забезпечує досягнення організацією її цілей.

Проблема прийняття рішень носить фундаментальний характер, що визначається роллю, яку відіграють рішення в будь-якій сфері людської діяльності. Отже, постає проблема з правильністю використання математичних методів в процесі прийняття управлінських рішень [5, с. 149].

Істотний внесок у розвиток теорій рішень внесли своїми працями: Ст. Біра, С. Донела, О. Кузьміна, Г. Кунца, І. Морріса, М. Старра, В. Шорина, М. Чумаченка, Ф. М. Бутинця і показали, що теорія прийняття рішень містить математичний системний аналіз, імітаційне моделювання, методи експертних оцінок, порядок процедури прийняття управлінських рішень [2, с. 52].

На сьогоднішній день різні світові літературні видання пропонують дуже велике різномаяття книжок та періодичних видань присвячених теорії та практиці прийняття управлінських рішень. Основну увагу дослідженню даної теми приділяли Мескон М. Х., Альберт М., Хедоурі Ф., Еддоус М., Стенсфілд Р., так і до сучасних вітчизняних та російських авторів Трояновський В. М., Шарапов О. Д., Беспалов Б. А.

Метою є вивчення методів та моделей прийняття управлінських рішень в умовах економіки України, а також вдосконалення процесу прийняття таких рішень на підприємствах, та вибір ефективного прийняття рішень необхідного для виконання управлінських функцій на підприємстві. Удосконалювання про-

цесу прийняття обґрунтованих об'єктивних рішень у ситуаціях виняткової складності на підприємстві.

Для прийняття управлінських рішень є важливим змодельовувати ситуацію – побудувати модель. Використаємо модель – як об'єкт-замінник, створений з метою відтворення при певних умовах суттєвих властивостей об'єкта-оригіналу. Основним призначенням моделі в задачах управління є прогноз реакції об'єкту на керуючі впливи на підприємстві [3].

Методи моделювання широко використовуються в різних сферах людської діяльності, особливо в сферах проектування і управління, де основними є процеси ухвалення ефективних рішень.

В ході моделювання є доцільним виділити наступні етапи дослідження:

- 1) Вивчення та опис економічної суті задачі.
- 2) Розробка математичної моделі і одержання на її основі відповідного рішення.
- 3) Перевірка адекватності розробленої моделі реальній дійсності.
- 4) Коректування моделі в разі недостатньої відповідності реальній дійсності
- 5) Реалізація рішення.

Розглядаючи завдання моделювання загалом можна виділити: побудова моделі; дослідження моделі; використання моделі.

Прийняття рішення – складний процес, на який впливають різноманітні фактори. Основними критеріями процесу ухвалення рішення є критерій часу і критерій істинності ухваленого рішення [4, с. 5]. Загальну схему розробки та прийняття управлінського рішення можна подати в такому вигляді (рис. 1).

Ефективність застосування економіко-математичних методів у моделях реалізації завдань базується на широкому використанні засобів автоматизованої обробки інформаційних даних. Ідеться передовсім про впровадження в процес аналізу господарської діяльності підприємств сучасних комп'ютерних технологій, що створює належні передумови одержання якісної аналітичної інформації, потрібної для забезпечення процесу розробки науково обґрунтованих управлінських рішень [1, с. 122].

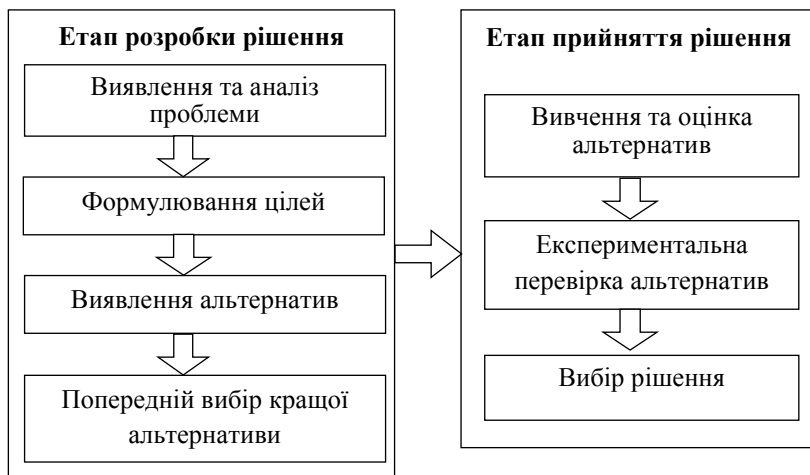

Рисунок 1 – Загальна схема розробки та прийняття управлінського рішення [6, с. 11].

Успішне прийняття рішень ґрунтується на здібностях і мотивації оптимального ухвалення рішення: якість прийняття рішень в організаціях є результатом злиття знань у відповідній сфері прийняття рішень, комунікаційних здібностей, мотивації і здібностей переконати іншого у власних ідеях [2, с. 89].

Таким чином, процес прийняття управлінських рішень потребує використання різних методів та складається з декількох етапів. У свою чергу кількість та якість прийняття управлінського рішення залежить від стиля керівника, ситуації, культури організації та інших факторів. Синтезуючи різні компоненти, управлінські рішення виступають способом постійного впливу керуючої підсистеми на керовану, що веде до досягнення поставлених цілей. Це постійна сполучна ланка між двома підсистемами, без якої підприємство як система функціонувати не може. Ця обставина підкреслює визначальне місце управлінського рішення в процесі управління.

Список використаних джерел

1. Болюх М. А. Економічний аналіз : навч. посіб. / М. А. Болюх, В. З. Бурчевський. – Київ : ЗАТ «НІЧЛАВА», 2001. – 204 с.